

ДО ПИТАННЯ ПРО ФОРМУВАННЯ СЕГНЕТОКЕРАМІКИ НА ОСНОВІ ТИТАНАТІВ БАРІЮ ТА СТРОНЦІЮ

О.В. Христич¹, канд. техн. наук, **А.М. Корогодська**², докт. техн. наук, доцент,
В.О. Приходько¹, курсант

¹Національний університет цивільного захисту України
61023 м. Харків, вул. Чернишевська, 94
el-green@ukr.net

²Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»
61002 м. Харків, вул. Кирпичева, 2
alla-korogodskaya@ukr.net

Для стійкого синтезу сегнетокерамічних матеріалів з нелінійними характеристиками становить інтерес вивчення питання варіювання властивостей матеріалів за рахунок гетеро- та ізовалентних заміщень в катіонних підгратках твердих розчинів титанатів барію та стронцію.

Відомо, що титанати Ca, Sr, Cd, Ba, Pb мають структуру типу перовскіту (CaTiO_3) та кристалізуються у кубічній системі [1]. У цій кристалічній системі іон Ti^{4+} може бути замінений чотирьохвалентними іонами Zr^{4+} , Hf^{4+} , Th^{4+} та ін., а двовалентний Ca^{2+} на Ba^{2+} , Sr^{2+} , Pb^{2+} . Можливо не ізовалентне заміщення, що охоплює різні за типом катіонні підгратки. Майже всі зазначені титанати володіють особливістю утворювати між собою тверді розчини заміщення з необмеженою розчинністю. Така властивість використовується для коригування властивостей керамічних матеріалів, що виготовляються на основі цих титанатів. Різні поєднання подвійних та потрійних твердих розчинів титанатів можуть зрушувати точку Кюрі в бік високих і низьких температур та забезпечити стабільність властивостей в широкому діапазоні температур.

У розроблених матеріалах застосовували добавки, якими варіювали катіонні заміщення барію, стронцію та титану [2]. Крім вихідних сировинних матеріалів (BaCO_3 – вуглекислий барій, SrCO_3 – вуглекислий стронцій, TiO_2 – двоокис титану), в якості добавок застосовували: $\text{Al}(\text{NO}_3)_3 \cdot 9\text{H}_2\text{O}$, Bi_2O_3 , Nb_2O_5 , SnO_2 , MnCO_3 , PbO_2 , ZrO_2 .

В ході досліджень обрано ефективний спосіб управління властивостями сегнетокераміки в напрямку підвищення електромагнітних характеристик за рахунок коригування параметрів будови досліджуваних твердих розчинів та симетрії окремих кристалічних підграток, допуючими добавками.

Література

1. Александров К.С. Перовскитоподобные кристаллы / К.С. Александров, Б.В. Безносиков. - Новосибирск: Наука. Сиб. предприятие РАН, 1997. – 216 с.
2. Шабанова Г.Н. Барийсодержащие тугоплавкие материалы специального назначения: монография. / Шабанова Г.Н., Логвинков С.М., Корогодская А.Н., и др. - Харьков: ФПЛ Бровин А.В., 2018. - 292с.